Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
w Tarnowskich Górach
42-600 Tarnowskie Góry, ul .Bytomska 15 tel/fax (032) 285 59 70, (032) 768 97 11

SPRAWOZDANIE

z działalności
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Tarnowskich Górach
za 2012 rok

Tarnowskie Góry 2013

Spis treści:

1. Informacje ogólne ..... 1 str.
2. Struktura organizacyjna MOPS ..... 2 str.
3. Analiza zadaniowa budżetu MOPS ..... 7 str.
4. Charakterystyka klientów Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej korzystających z pomocy finansowej ..... 11 str.
5. Pomoc środowiskowa ..... 15 str.
6. Świadczenia realizowane ustawy o pomocy społecznej ..... 18 str.
7. Opieka nad osobami starszymi oraz niepełnosprawnymi ..... 20 str.
8. System pomocy osobom zagrożonym bezdomnością ..... 26 str.
9. System pomocy osobom bezrobotnym ..... 29 str.
10. System pomocy dziecku i rodzinie ..... 35 str.
11. Pomoc finansowa – świadczenia pieniężne wypłacane na podstawie innych ustaw ..... 40 str.
12. Współpraca z organizacjami pozarządowymi ..... 46 str.
13. Kierunki pracy na rok 2013 ..... 47 str.

WSTĘP

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowskich Górach przedstawia sprawozdanie podsumowujące działania realizowane na przestrzeni 2012 r.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej jest gminną jednostką organizacyjną pomocy społecznej i stanowi instytucję lokalnej polityki społecznej. Zadania pomocy społecznej są najbardziej rozbudowane na poziomie gminy, ponieważ usytuowana jest ona najbliżej beneficjentów, do których pomoc społeczna jest kierowana. Gmina, jako niewielka społeczność (w stosunku do powiatu lub województwa) ma największe szanse na właściwe zidentyfikowanie niezbędnych potrzeb, a tym samym na udzielenie pomocy w sposób najbardziej skuteczny i efektywny.

Ogólne zasady udzielanego wsparcia przez MOPS:

- ✓ **Wsparcie rodziny w prawidłowym funkcjonowaniu**

Podstawą do rozwiązywania problemów społecznych jest wsparcie rodziny w odbudowywaniu prawidłowych relacji w rodzinie oraz we właściwym wypełnianiu ról społecznych przez jej członków. Wsparcie rodziny powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny, ochronny. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem.

- ✓ **Usamodzielnianie rodziny**

Rodzina, w pierwszej kolejności, powinna mieć możliwość samodzielnego zmierzenia się ze swymi problemami, co pozwala zwiększyć jej szansę na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz stymuluje aktywność własną, wyzwala potencjał i pozwala na uczenie się nowych umiejętności. Pomocpowinna w miarę możliwości doprowadzić do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin poprzez przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych przy wykorzystaniu własnych zasobów oraz zasobów środowiska. Osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej są obowiązane do współudziału w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji życiowej.

- ✓ **Zasada pomocniczości**

Pomoc powinna być nakierowana na wykorzystanie zasobów własnych rodziny, na wsparcie osoby w rodzinie, w środowisku lokalnym przy wykorzystaniu grup samopomocowych, Kościołów, organizacji pozarządowych.
Wsparcie instytucjonalne w sytuacji, gdy osoba, jej otoczenie, rodzina, środowisko lokalne, staje przed problemami, których samodzielnie nie potrafi rozwiązać. Formy wsparcia dziennego powinny być wykorzystane przed formami całodobowymi.

- ✓ **Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu**

Działania powinnysłużyćodbudowie i podtrzymaniu umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnieniu ról społecznych oraz integracji osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

1. Informacje ogóle

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowskich Górach jest jednostką organizacyjną Gminy. Działa na podstawie obowiązujących przepisów prawa:

- ✓ **Uchwały Rady Miejskiej** Nr XLII/379/2005 z dnia 8 czerwca 2005 r., ustanawiającej Statut Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.
- ✓ **Ustawy z dnia 12 marca 2004** r. o pomocy społecznej.

Działalność Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarnowskich Górach finansowana jest z:

- ✓ budżetu miasta,
- ✓ budżetu państwa,
- ✓ środków EFS.

Środki na realizację zadań pomocy społecznej pochodzą ze środków budżetu miasta i z dotacji rządowych, a zadania dzieli się odpowiednio na **zadania własne i zadania zlecone**.

1.1. Ustawy realizowane przez MOPS

MOPS realizował zadania gminy określone w ustawach:

Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej
Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych
Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych
Ustawa z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej
Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych
Ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych
Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów
Ustawa z dnia 29 grudnia 2005 r. o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”
Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

2. Struktura organizacyjna MOPS

W celu skutecznej realizacji zadań ośrodek funkcjonuje jako system organizacyjny, którego istotnymi elementami są zasoby ludzkie (pracownicy, ich kwalifikacje, postawy i umiejętności). Relacje formalne organizacji ośrodka zostały określone w formie regulaminu organizacyjnego, który normuje zakres funkcjonowania struktur wewnętrznych ośrodka, wraz z kompetencjami w sprawie wykonywania określonych zadań przez poszczególne komórki organizacyjne oraz hierarchię zarządzania, wyrażoną schematem struktury organizacyjnej ośrodka. Ośrodek reprezentuje na zewnątrz Dyrektor, który sprawuje funkcję pracodawcy w stosunku do zatrudnionych pracowników.

Wykaz komórek organizacyjnych i samodzielnych stanowisk

Komórka organizacyjna/ samodzielne stanowisko	Adres
Dyrektor	ul. Bytomska 15
Zastępca dyrektora	ul. Bema
Główny Księgowy	ul. Bema
Dział Finansowo - Księgowy	ul. Bema
Dział Pomocy Środowiskowej	ul. Piastowska 8
Punkty terenowe:	ul. Bytomska 15 ul. Wyszyńskiego 131 ul. Grzybowa 211 ul. Broniewskiego 26 ul. Strzybnicka 3
Dział Realizacji Świadczeń	ul. Bema
Dział Świadczeń Rodzinnych	ul. Piastowska 8
Dział Dodatków Mieszkaniowych	ul. Morcinka 7
Zespół ds. Organizacji i Kadr	ul. Bytomska 15
Samodzielne Stanowisko ds. Informatyzacji	ul. Bema
Samodzielne Stanowisko ds. Zamówień Publicznych	ul. Bema
Samodzielny Zespół ds. Usług Opiekuńczych	ul. Bytomska 15
Samodzielny zespół ds. analiz i programów	ul. Piastowska 8
Dzienny Dom Pomocy dla Osób Starszych i Samotnych	ul. Bytomska 15
Dzienny Dom Pomocy dla Osób Niepełnosprawnych	ul. Strzybnicka 3
Dom dla Bezdomnych Mężczyzn	ul. Sienkiewicza 48
Zespół Mieszkań Chronionych	ul. Grzybowa 211
Zespół Asystentów Rodziny	ul. Wyszyńskiego 131

Załącznik nr 1 do sprawozdania zawiera schemat organizacyjny MOPS.

2.1. Struktura zatrudnienia pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej

Według stanu na dzień 31.12.2012 roku, zadania z zakresu pomocy społecznej oraz zadania wynikające z innych ustaw realizowało ogółem **96** pracowników. Struktura i stan zatrudnienia kadry Ośrodka przedstawiały się następująco:

Tabela: Struktura i stan zatrudnienia w MOPS na dzień 31.12.2012r

Struktura zatrudnienia w MOPS					**Liczba osób**
Ogółem:					**96**
w tym:	Kadra zarządzająca	Dyrektor			1
		Zastępca dyrektora			1
		Główny księgowy			1
		Kierownicy ośrodków wsparcia			2
		Kierownicy działów i sekcji			8
		Główny specjalista			1
	Pracownicy socjalni		Ogółem:		28
			w tym	starsi specjaliści pracy socjalnej - koordynatorzy	2
				starsi specjaliści pracy socjalnej	9
				specjaliści pracy socjalnej	7
				starsi pracownicy socjalni	2
				pracownicy socjalni	8
	Konsultanci				3
	Asystenci rodziny				3
	Terapeuci/rehabilitanci				3
	Opiekunowie				4
	Pracownicy zatrudnieni na stanowiskach urzędniczych				23
	Pozostali pracownicy				18

Opracowanie własne

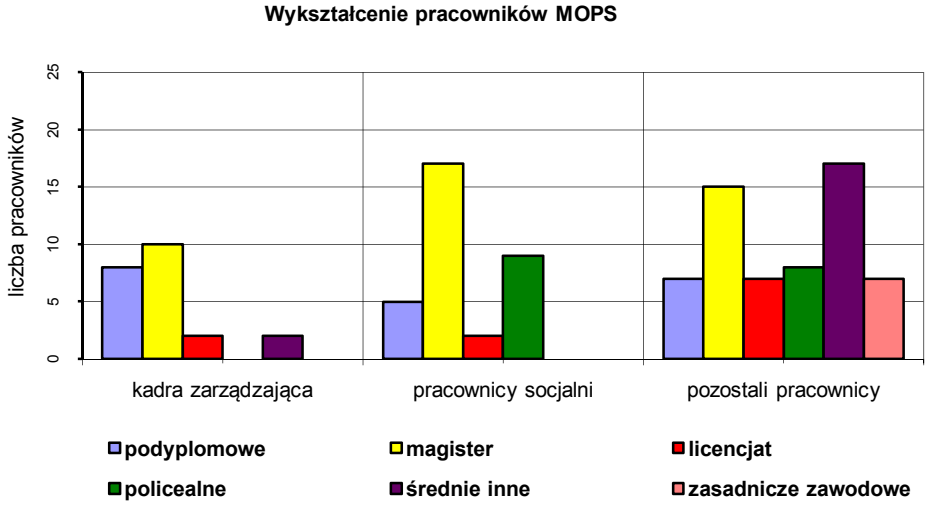
2.2. Poziom kwalifikacji pracowników

Kwalifikacje pracownika to zarówno zdobyte wykształcenie, poparte posiadanymi dyplomami, jak również szereg umiejętności, uzyskanych w trakcie pracy zawodowej. Rosnące wymagania w zakresie posiadanych kwalifikacji, którymi powinni charakteryzować się zarówno pracownicy socjalni jak i pracownicy merytoryczni obsługi administracyjno-finansowej ośrodka, znajdują swój wyraz we wzroście poziomu wykształcenia kadry ośrodka.

Tabela: Struktura wykształcenia pracowników MOPS – stan na dzień 31.12.2012

Wyszczególnienie					Liczba pracowników			
					razem	w tym:		
						Kadra zarządzająca	pracownicy socjalni	pozostali pracownicy
Liczba pracowników	ogółem				**96**	**14**	**28**	**54**
	w tym:	wyższe	ogółem		53	12	19	21
			w tym	podyplomowe	20	8	5	7
				z tytułem magistra	42	10	17	15
				z tytułem licencjata	11	2	2	7
		średnie	ogółem		36	2	9	25
			w tym:	policealne/po maturalne	17	0	9	8
				inne	19	2	0	17
		zasadniczym zawodowym i niższym			7	0	0	7

Opracowanie własne

***wykształcenie kierunkowe** oznacza:

- ✓ w przypadku osób kierujących jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej – to osoby posiadające wykształcenie wyższe, co najmniej 3 letni staż pracy w pomocy społecznej oraz specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej.
- ✓ w przypadku pracowników socjalnych – to osoby, które posiadają dyplom ukończenia kolegium pracowników służb społecznych, ukończyły studia wyższe na kierunku praca socjalna; do dnia 31.12.2013r ukończyły studia wyższe o specjalności przygotowującej do zawodu pracownika socjalnego na jednym z kierunków: pedagogika, pedagogika specjalna, politologia, polityka społeczna, psychologia, socjologia, nauki o rodzinie.

Specyfika problemów występujących w lokalnym środowisku powoduje, iż świadczenie pracy socjalnej wymaga coraz większej specjalizacji i profesjonalizacji usług, dlatego pracownicy ośrodka uczestniczą w licznych przedsięwzięciach edukacyjnych mających na celu podniesienie kompetencji zawodowych.

Wg stanu na dzień 31.12.2012 roku wykształcenie wyższe posiada ogółem 53 pracowników, co stanowi 55 % kadry ośrodka.
Szczegółową strukturę kwalifikacji formalnych, posiadanych przez pracowników komórek organizacyjnych, przedstawia poniższe zestawienie:

Tabela: Pracownicy MOPS - dodatkowe kwalifikacje na dzień 31.12.2012 roku

Wyszczególnienie		Liczba osób	
		ogółem wszyscy pracownicy	w tym: pracownicy socjalni
Specjalizacja z zakresuorganizacji pomocy społecznej		15	6
Specjalizacja w zawodzie pracownik socjalny	I stopień	7	7
	II stopień	12	12

Opracowanie własne

Tabela: Pracownicy socjalni MOPS–wykaz specjalizacji II stopnia na dzień 31.12.2012 roku

Zakres specjalizacji II stopnia	**Liczba pracowników socjalnych**
Praca socjalna z osobami będącymi ofiarami przemocy	2
Praca socjalna z osobami bezrobotnymi	2
Praca socjalna z osobami uzależnionymi w szczególności od alkoholu i narkotyków	5
Praca socjalna z osobami z zaburzeniami psychicznymi	3

Opracowanie własne

Tabela: Pracownicy MOPS - studia podyplomowe na dzień 31.12.2012 roku

Specjalizacja z zakresu	**Liczba pracowników**
Organizacji pomocy społecznej	15
Administracja i zarządzanie	2
Rachunkowość i sprawozdawczość w sektorze finansów publicznych	1
Zarządzanie zasobami ludzkimi	2
Zarządzanie projektem	2
Zarządzanie w opiece zdrowotnej	1
Bazy danych i ich aplikacje	1
Zarządzanie kadrami, przedsiębiorczość i doradztwo zawodowe, organizacja Zakładów Opieki Zdrowotnej	1
Zarządzanie projektem europejskim	1
Praca socjalna i organizacja pomocy społecznej	1

Opracowanie własne

Tabela:Pracownicy MOPS- Dodatkowe kwalifikacje

Rodzaj kwalifikacji	Liczba pracowników	Uprawnienia
Szkoła Trenerów	2	Prowadzenie warsztatów z zakresu rozwoju osobistego
ABC Coachingu	1	Indywidualna praca z klientem w formie sesji coachingowych zgodnie z standardami ICF

2.3. Szkolenia pracowników

W 2012 roku **45** pracowników MOPS uczestniczyło w **77**szkoleniach w formie wykładów, warsztatów, konferencji, seminariów, treningów, instruktaży.

Tabela: Struktura wykorzystanych miejsc szkoleniowych w 2012 roku

Rodzaj szkoleń	Liczba odbytych szkoleń	Liczba osób objętych szkoleniami	Środki wydatkowane na szkolenia
Ogółem:	**77**	**45**	**16 593,50**
w tym:			
Szkolenia płatne	**51**	**29**	**16 593,50**
Szkolenia bezpłatne	**26**	**25**	-

Opracowanie własne

3. Analiza zadaniowa budżetu MOPS

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizował zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej, ustawy o świadczeniach rodzinnych, o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, o dodatkach mieszkaniowych, o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych, o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

W 2012 roku Ośrodek realizował projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, resortowy program „Wsparcie dla rodzin z dziećmi – Asystent rodziny – pierwsza i druga edycja" oraz program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania"

Tabela: Porównanie budżetu MOPS w okresie ostatnich 5 lat.

	2008	2009	2010	2011	2012	
Budżet MOPS	21 645 434	22 581 540	23 860 233	24 247 948	25 170 106	
% wzrostu w roku 2012 w stosunku do roku 2008:						16%
% wzrostu w roku 2012 w stosunku do roku 2011:						4%

Tabela:Struktura planu finansowego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarnowskich Górach na rok 2012

Zadania własne gminy	14 208 548
Zadania zlecone gminie z zakresu administracji rządowej	10 576 183
Dotacja celowa EFS	385 375
RAZEM:	25 170 106

Tabela: Stopień wykorzystania zaplanowanych środków budżetowych w roku 2012:

	Wykorzystane środki (w zł.)	Procent wykorzystanych środków budżetowych
Zadania własne gminy	13 562 080	95,45
Zadania zlecone gminie z zakresu administracji rządowej	10 560 307	99,85
Dotacja celowa EFS	348 367	90,40
RAZEM:	24 470 754	97,23

Tabela: Wydatki związane z funkcjonowaniem systemu pomocy społecznej w 2012r.

Zadania	**Wydatki**
Zadania własne gminy	13 910 447,25
w tym: *- finansowane dotacją z budżetu państwa*	3 199 572,46
w tym: *- finansowane dotacją z budżetu państwa i środków UE*	348 366,78
Zadania zlecone gminie	10 560 307,11
Razem:	24 470 754,36

Opracowanie własne

W 2012 roku:

- ✓ **środki finansowe z budżetu gminy przeznaczone na zadania realizowane przez MOPS stanowiły 42,35 % ogółu wydatków;**
- ✓ **z budżetu państwa stanowiły 56,23 % ogółu wydatków;**
- ✓ **z realizowanego projektu stanowiły 1,42 % ogółu wydatków.**

3.1. Struktura wydatków MOPS z wyszczególnieniem rodzajów świadczeń oraz ich obsługi

Tabela: Wydatki poniesione w 2012 roku na realizacje świadczeń oraz ich obsługę

Wyszczególnienie		**Wydatki**
Rozdział	I. **Świadczenia**	
85202	Pokrywanie kosztów pobytu w domach pomocy społecznej	1 433 333,66
85212	Świadczenia rodzinne, fundusz alimentacyjny, składki na ubezpieczenia społeczne	10 086 022,73
85213	Składki na ubezpieczenia zdrowotne za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej, niektóre świadczenia rodzinne	100 261,04
85214 85216	Zasiłki i pomoc w naturze (świadczenia przyznawane na podstawie ustawy o pomocy społecznej)	2 780 292,00
85215	Dodatki mieszkaniowe wraz z opłatami pocztowymi	2 206 432,17
85214	Realizacja projektu finansowanego z EFS w ramach POKL – wkład własny	52 363,28
85220	Koszty prowadzenia Zespołu Mieszkań Chronionych	124 640,92
85228	Świadczenie usług opiekuńczych	259 807,30
85295	Realizacja programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”	1 225 367,00
	Współfinansowanie pobytu dzieci w ramach systemu pieczy zastępczej	2 636,39
	Pomoc finansowa dla osób pobierających świadczenia pielęgnacyjne	111 400,00
	Pomoc dla dzieci zagrożonych wykluczeniem społecznym	4 499,00
Razem		**18 387 055,49**
Rozdział	**II.Utrzymanie Ośrodka**	
85154	Wydatki związane z obsługą zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	16 828,90
85195	Pozostała działalność. Koszty wydawania decyzji potwierdzających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych	2 304,00
85206	Wydatki związane z realizacją zadań własnych gminy wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	125 669,94
85212	Obsługa Działu Świadczeń Rodzinnych	543 909,04
85219	Wydatki związane z obsługą pozostałych świadczeń	3 836 337,96

85295	Wydatki związane z obsługą realizowanego projektu finansowanego z EFS w ramach POKL	178 870,11
Razem		**4 703 919,95**
Rozdział	**III Prowadzenie ośrodków wsparcia**	
85203	Dzienny Dom Pomocy dla Osób Niepełnosprawnych	357 542,13
85203	Dzienny Dom Pomocy dla Osób Starszych i Samotnych	575 416,58
85203	Dom dla Bezdomnych Mężczyzn	277 323,54
Razem		**1 210 282,25**
Rozdział	**IV. Aktywna integracja**	
85295	Szkolenia zawodowe, warsztaty umiejętności interpersonalnych, poradnictwo psychologiczne, prawne, doradztwo zawodowe.	**169 496,67**
OGÓŁEM WYDATKI I + II + III+ IV		**24 470 754,36**

Opracowanie własne

Tabela: Struktura wydatków w 2012 roku

1 210 282,25	wydatki na prowadzenie ośrodków wsparcia stanowią: **4,95 %** ogółu wydatków
4 703 919,95	wynagrodzenie pracowników, koszty utrzymania MOPS oraz koszty obsługi świadczeń finansowanych z budżetu państwa oraz z budżetu gminy stanowią: **19,22 %** ogółu wydatków
18 387 055,49	Wydatki na udzielone świadczenia stanowią: **75,14%** ogółu wydatków, w tym: – EFS – **0,21%**(wkład własny –świadczenia) – udział gminy - **33,14%** w tym dotacja - **10,05%** – udział budżetu państwa – **41,79%**
169 496,67	Wydatki na aktywną integrację stanowią**- 0,69 %**

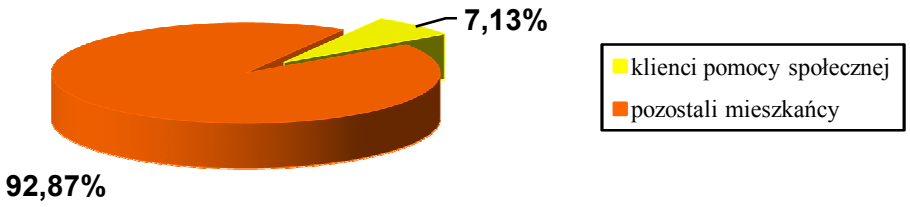
Opracowanie własne

4. Charakterystyka klientów Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej korzystających z pomocy finansowej.

4.1. Liczba i typy rodzin, objętych pomocą społeczną

Na przestrzeni roku 2012 pomocą społeczną **w formie świadczeń finansowych**oraz **pracy socjalnej** objęto łącznie **1685 rodzin**. Porównanie liczby osóbw rodzinach świadczeniobiorców pomocy społecznej (**4282** osoby) w stosunku do ogólnej liczby mieszkańców miasta w roku 2012 (**60 079**osób) wskazuje, że **ze wsparcia finansowego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej korzystało 7,13 % ogółu mieszkańców.**

Klienci pomocy społecznej na tle mieszkanców Tarnowskich Gór

Opracowanie własne

4.2. Charakterystyka klientów objętych pomocą finansową MOPS

W 2012 roku ze świadczeń pieniężnych w ramach pomocy społecznej skorzystało ogółem **1348**rodzin, w tym z powodu:

Tabela: Powody udzielania pomocy w latach 2010-2012

Rodzaj problemu w rodzinie		Liczba rodzin		
		2010	**2011**	**2012**
Ubóstwo		809	752	753
Sieroctwo				1
Bezdomność		97	77	106
Potrzeba ochrony macierzyństwa		38	45	49
Bezrobocie		814	680	733
Niepełnosprawność		465	442	440
Długotrwała choroba		500	559	530
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego		413	487	474
w tym	rodziny niepełne	87	162	156
	rodziny wielodzietne	44	53	58
Przemoc w rodzinie		24	34	116
Alkoholizm		153	62	69
Narkomania		5	5	4

Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	21	10	15
Sytuacja kryzysowa	11	1	7
Zdarzenia losowe	0	9	0

Opracowanie własne

Najczęściej występującymi powodami trudnej sytuacji życiowej są: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała choroba oraz bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Tabela:Bezrobocie w Tarnowskich Górach - stan na dzień 31.12.2012 r.

Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w gminie Tarnowskie Góry na dzień 31.12.2012 r.	**Liczba osób bezrobotnych objętych pomocą MOPS w 2012 r.**
2720	**733**

Klientom ośrodka poza wsparciem finansowym udzielana jest pomoc w formie pracy socjalnej. Z pomocy wyłącznie w formie pracy socjalnej skorzystało **337** rodzin.

Wśród **1685** rodzin, korzystających w roku 2012 z pomocy społecznej, **699** to **rodziny wychowujące dzieci**, borykające się z różnymi trudnościami życiowymi. Rodziny te stanowią **41,48%** ogółu wszystkich rodzin objętych pomocą społeczną.

Tabela: Podział rodzin ze względu na liczbę dzieci w rodzinie

Lp.	**Liczba dzieci w rodzinie**	**Liczba rodzin**	**Liczba osób w rodzinie**
1	1 dziecko	277	817
2	2 dzieci	228	893
3	3 dzieci	119	582
4	4 dzieci	47	268
5	5 dzieci	19	127
6	6 dzieci i więcej	9	87
7	Razem	**699**	**2774**

Opracowanie własne

Z przedstawionych danych wynika, że rodziny wielodzietne, czyli te posiadające więcej niż troje dzieci stanowią zdecydowaną mniejszość, bowiem ich liczba nie przekracza **75**, co stanowi zaledwie **10,7 %** z wszystkich rodzin z dziećmi.

Niedostatek środków finansowych w rodzinach, wychowujących dzieci powoduje zaburzenie funkcji ekonomicznej rodziny, rzutuje na jej funkcję edukacyjną i socjalizującą najmłodszych i najsłabszych członków społeczności lokalnej, prowadząc do powstawania niepożądanych wzorców zachowań, utrwalanych w warunkach niesprzyjających prawidłowemu rozwojowi.

Na ryzyko trudności życiowych narażone są przede wszystkim **rodziny niepełne**, w których występuje brak jednego z rodziców. W większości przypadków są to samotne matki, wychowujące dzieci w różnym wieku. Spośród**699**rodzin z dziećmi, niepełne stanowiły **43,92%**. Zestawienie poniżej obrazuje skalę zjawiska.

Tabela: Podział rodzin niepełnych ze względu na liczbę dzieci w rodzinie

Liczba dzieci w rodzinie	Liczba rodzin niepełnych	Liczba osób w rodzinie
1	140	282
2	95	291
3	40	160
4 i więcej	32	200
Razem	**307**	**933**

Opracowanie własne

Grupą szczególnego ryzyka są **rodziny emerytów i rencistów**, których wiek i stan zdrowia, a także poziom dochodów kwalifikuje do udziału w systemie pomocy społecznej. W roku 2012 rodziny te w liczbie **443** stanowiły **26,29 %** ogółu rodzin objętych pomocą społeczną. Zestawienie poniżej obrazuje podział gospodarstw domowych rodzin emerytów i rencistów.

Tabela: Podział gospodarstwa domowych rencistów i emerytów ze względu na ilość osób w rodzinie

Typ gospodarstwa domowego	Liczba rodzin emerytów i rencistów	Liczba osób w rodzinie
1-osobowe	234	234
2-osobowe	115	230
3-osobowe	49	147
4 i więcej	45	215
Razem	**443**	**826**

Opracowanie własne

Z przedstawionych danych wynika, że trudności życiowe dotykają najczęściej rodziny najmniej liczne, prowadzące **1-osobowe** gospodarstwo domowe. Ten typ gospodarstwa prezentuje **234** emerytów i rencistów.

4.3. Liczba rodzin i osób objętych działaniami MOPS

- ✓ Świadczenia pieniężne pomocy społecznej 1348 rodzin
- ✓ Praca socjalna w środowisku bez świadczeń finansowych 337 rodzin
- ✓ Świadczenia rodzinne 3306 rodzin
- ✓ Świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego 401 rodziny
- ✓ Dodatki mieszkaniowe 1328 rodzin
- ✓ Dom dla Bezdomnych Mężczyzn 93 mężczyzn
- ✓ Zespół Mieszkań Chronionych 65 osób
- ✓ Dzienny Dom Pomocy dla Osób Starszych i Samotnych 56 osób
- ✓ Dzienny Dom Pomocy dla Osób Niepełnosprawnych 17 osób
- ✓ Specjalistyczne usługi opiekuńcze (zadanie własne) 13 osób
- ✓ Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób zaburzonych psychicznie 5 osób

- ✓ Pomoc w formie podstawowych usług opiekuńczych w tym w formie dowozu posiłków 157 osób
- ✓ Dopłaty do pobytu w domach pomocy społecznej 89 osób
- ✓ Sprawienie pogrzebu 10 rodzin
- ✓ Poradnictwo psychologiczne 33 osoby
- ✓ Asystent rodziny 28 rodzin
- ✓ Aktywna integracja 53 osób

5. Pomoc środowiskowa

Pomoc środowiskowa ma na celu wspomaganie osób i rodzin we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności realizacji potrzeb życiowych i uczestnictwa w życiu społecznym.

5.1. Terenowe Punkty Pomocy Środowiskowej

Pracownicy socjalni:

- dokonują diagnozy rodziny,
- badają możliwości samodzielnego przezwyciężania trudnej sytuacji życiowej,
- budują wraz z klientem plan pomocy i podejmują różne formy pracy socjalnej, ukierunkowanej na rozwiązywanie problemów i usamodzielnienie rodzin z różnymi dysfunkcjami
- współpracują ze specjalistami i konsultantami w opracowaniu diagnozy, planowaniu i prowadzeniu pracy socjalnej.

Pracownicy socjalni tworzą i realizują programy dla grup z konkretnymi problemami, które mają charakter grup wsparcia lub grup samopomocowych.
Pracownicy socjalni współpracują z działającymi w dzielnicy instytucjami, organizacjami, w celu lepszego rozeznania potrzeb i organizowania pomocy. Ważną formą aktywizacji społeczności lokalnej jest wspieranie i współpraca z organizacjami pozarządowymi. Pracownicy socjalni wraz z organizacjami i grupami nieformalnymi współtworzą politykę pomocy społecznej w dzielnicy.

Liczba pracowników socjalnych w poszczególnych placówkach MOPS:

Punkt terenowy	Liczba pracowników socjalnych
ul. Piastowska 8 - CENTRUM	**9**
ul. Bytomska 15- CENTRUM	**7**
ul. Wyszyńskiego 131-STARE TARNOWICE	**2**
ul. Grzybowa 211 - SOWICE	**2**
ul. Broniewskiego 26 - LASOWICE	**2**
ul. Strzybnicka 3 – STRZYBNICA, PNIOWIEC	**3**
ul. Sienkiewicza 48	**1**

5.2. Praca w środowisku rodzinnym

<u>Procedura przyznania świadczenia</u>

- ✓ **Świadczenia pomocy** społecznej są **udzielane na wniosek** osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego, na wniosek rodziny, szkoły; pomoc może być również udzielana z urzędu.
- ✓ **Wydanie decyzji** w sprawie pomocy społecznej **poprzedzone jest przeprowadzeniem wywiadu środowiskowego** w miejscu zamieszkania.

- ✓ Pracownik socjalny ustala sytuację życiową osoby lub rodziny ubiegającej się o przyznanie pomocy oraz przyczyny występujących trudności. W trakcie wywiadu opracowywany jest plan pomocy oraz zasady współdziałania strony z pracownikiem socjalnym.

W roku 2012 świadczeniami pomocy społecznej objęto 7,13 % mieszkańców miasta tj. 1685 rodzin, w których żyły 4282 osoby.

Praca socjalna

Ustawa o pomocy społecznej kładzie szczególny nacisk na pracę socjalną, która jest świadczona na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Ma ona rozwinąć i wzmocnić aktywność i samodzielność życiową osób i rodzin, a także zapewnić współpracę i koordynacje działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokojenia potrzeb członków społeczności lokalnej.

W 2012 roku pracownicy socjalni udzielili pomocy w postaci pracy socjalnej **1436** rodzinom, w których żyło **3632**osób, w tym wyłącznie pracę socjalną świadczono **337**rodzinom, w których żyło **924** osób.

Kontrakt socjalny

Pisemna umowa zawarta z osobą ubiegającą się o pomoc, określającą uprawnienia i zobowiązania stron umowy w ramach wspólnie podejmowanych działań zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej osoby lub rodziny.

Tabela: Liczba kontraktów socjalnych w latach 2009-2012

Lata	Liczba kontraktów socjalnych	Liczba osób objęta kontraktami socjalnymi
2009	96	112
2010	66	72
2011	140	171
2012	78	86

Opracowanie własne

Najczęstszym powodem spisania kontraktu socjalnego z klientem było bezrobocie i alkoholizm. Największą liczę kontraktów w 2012 roku, bo aż 55 spisano w ramach projektu współfinansowanego przez EFS „Awans. Aktywna integracja społeczna i zawodowa klientów pomocy społecznej".

Poradnictwo psychologiczne

Poradnictwo psychologiczne jest formą wsparcia kierowaną do klientów pomocy społecznej, którzy znaleźli się w trudnym, kryzysowym momencie swojego życia.
W 2012 roku odbyły się 123 spotkania dla 33 osób.

W ramach poradnictwa psychologicznego Ośrodek oferował:

- ✓ pomoc w rozwiązaniu problemów wynikających z codziennych konfliktów, stresu,
- ✓ wsparcie emocjonalne,
- ✓ poradnictwo specjalistyczne,
- ✓ interwencja, prowadzenie w sytuacji kryzysu,
- ✓ pomoc osobom doświadczającym przemocy,
- ✓ wsparcie osób cierpiących z powodu uzależnienia bliskiej osoby,
- ✓ motywowanie do podjęcia terapii uzależnienia osób uzależnionych od alkoholu,
- ✓ pomoc w samoakceptacji, praca nad samooceną,
- ✓ pomoc osobom mającym trudności o charakterze psychologicznym.

Spotkania mają charakter indywidualny, dostosowany do potrzeb klienta. Wsparcie świadczone jest zarówno w pomieszczeniach MOPS, jak też w domu klienta. Poradnictwo prowadzone jest przez psychologa praktyka.

6. Świadczenia realizowane na podstawie ustawy o pomocy społecznej

Zadania własne gminy

Tabela: Świadczenia pieniężne w 2012 roku

Forma pomocy	Liczba osób którym przyznano świadczenie	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Zasiłki stałe ogółem:	**202**	**1889**	**672 885,00**	**200**	**315**
w tym: przyznane dla osoby:					
samotnie gospodarującej	150	1438	x	150	150
pozostającej w rodzinie	58	451	x	58	171

Opracowanie własne

Tabela: Świadczenia pieniężne w 2012 roku

Forma pomocy	Liczba osób którym przyznano świadczenie	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Zasiłki okresowe ogółem:	699	3953	**1 075 411,00**	663	1939
w tym przyznane z powodu: **bezrobocia**	565	3145	x	538	1567
długotrwałej choroby	65	191	x	63	164
niepełnosprawności	101	395	x	95	288
innej przyczyny	65	222	x	65	249

Opracowanie własne

Tabela: Świadczenia pieniężne w 2012 roku

Forma pomocy	Kwota świadczeń
Zasiłki celowe ogółem: w tym, przyznane na:	**1 031 996,00**
żywność	298 241,00
pokrycie kosztów leków i leczenia	89 072,75
opał	159 495,00
odzież	3230,00
pokrycie kosztów pobytu w przedszkolach i żłobkach	62 980,65
wydatki mieszkaniowe	3 545,00
zasiłki celowe specjalne	276 529,60
inne zasiłki celowe	138 902,00

Opracowanie własne

Tabela: Zasiłki celowe wypłacane w ramach Rządowego Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”.

Wyszczególnienie	liczba
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	**578**
Liczba rodzin	**567**
Liczba osób w rodzinach	**1 667**
Liczba swiadczeń	**2 253**

Wyszczególnienie	Liczba dzieci do 7 roku życia	Liczba uczniów do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej	Pozostałe osoby otrzymujace pomoc na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej	ogółem
Zasiłki celowe w ramach Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”.	**303**	**402**	**986**	**1 667**

Świadczenia pomocy społecznej - pomoc realizowana w formie niepieniężnej

Tabela: Świadczenia niepieniężne w 2012 r.

Forma pomocy	**Liczba osób którym przyznano świadczenie**	**Liczba osób w rodzinach**	**Kwota świadczeń**	**Liczba rodzin**
Udzielenie schronienia	**17**	**17**	**54 238,00**	**14**
Sprawienie pogrzebu	**10**	**11**	**22 146,00**	**10**

Opracowanie własne

Do świadczeń niepieniężnych zalicza się również:

- ✓ Pomoc w formie zapewnienia gorącego posiłku lub całodzienne wyżywienie w ramach Rządowego Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” – która szczegółowo została omówiona w rozdziale 10.4.

- ✓ Usługi opiekuńcze – przedstawione w rozdziale 7.2.

7. Opieka nad osobami starszymioraz niepełnosprawnymi

Systemy opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi stanowią cele operacyjne nr 4 i 7 w ***Gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych.*** Zadaniem tych systemów jest utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych jak najdłużej w środowisku zamieszkania i zapewnienie im opieki.

7.1. Praca socjalna

Praca socjalna prowadzona wobec osób starszych i niepełnosprawnych ma na celu ułatwianie kontaktów z placówkami służby zdrowia, udzielanie pomocy w korzystaniu z różnych form rehabilitacji leczniczej i społecznej, a także inicjowanie kontaktów rodzinnych, podejmowanie działań zmierzających do większego zaangażowania rodziny w sprawowanie opieki nad osobami wymagającymi takiej pomocy, zapewnienie usług w ramach pielęgniarskiej opieki środowiskowej, uwrażliwienie społeczności lokalnych na potrzeby osób starszych, niepełnosprawnych, pomoc obejmowała również w uzyskaniu miejsca na turnusie rehabilitacyjnym, w uzyskaniu odpowiedniego sprzętu rehabilitacyjnego itp. W roku 2012 udzielono wsparcia **440** rodzinom, w których żyły osoby niepełnosprawne oraz **530** rodzinom, które korzystały ze świadczeń pomocy społ. z powodu długotrwałej choroby. Wśród wyżej wymienionych rodzin były **443** gospodarstwa domowe emerytów i rencistów.

7.2. Usługi opiekuńcze

Podstawowe usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, podstawową opiekę higieniczną, zalecaną przez lekarza pielęgnację oraz zapewnienie kontaktu z otoczeniem, a także dostarczanie posiłków do miejsca zamieszkania klienta *(patrz Załącznik nr 1i 2:szczegółowy zakres podstawowych usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych).*

Specjalistyczne usługi opiekuńcze udzielane są osobom niepełnosprawnym, starszym, chorym lub zaburzonym psychicznie. Specjalistyczne usługi obejmują: zabiegi rehabilitacyjne, konsultacje psychologiczne, logopedyczne, pedagogiczne, usługi pielęgniarskie oraz usługi asystenta osoby niepełnosprawnej *(patrz Załącznik nr 3: Zakres specjalistycznych usług opiekuńczych).*

Zauważamy stałą tendencję wzrostu liczby osób w wieku poprodukcyjnym w Tarnowskich Górach.

W związku z tak szybkim tempem wzrostu liczby osób w starszym wieku Ośrodek Pomocy Społecznej musi być przygotowany do realizacji zadań skierowanych do tej grupy klientów.

7.2.1. Podstawowe i specjalistyczne usługi opiekuńcze

Z podstawowych usług opiekuńczych w roku 2012 skorzystały **156** osoby, co stanowi 66,2% wszystkich osób korzystających z usług opiekuńczych.

Tabela: Podstawowe usługi opiekuńcze - przyznane świadczenia w 2012 roku.

Forma pomocy	Liczba osób którym przyznano świadczenie	Liczba świadczeń	Koszt świadczeń	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Podstawowe usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania w tym dostarczanie posiłków	**156**	**32 603**	**217 713**	**150**	**223**

Ze specjalistycznych usług opiekuńczych w tym z usług psychologa, pedagoga, logopedy, asystenta osoby niepełnosprawnej, rehabilitanta oraz pielęgniarki w roku 2012 skorzystało ogółem 30 osób.

Tabela: Specjalistyczne usługi opiekuńcze - przyznane świadczenia w 2012 roku.

Forma pomocy	Liczba osób którym przyznano świadczenie	Liczba świadczeń*	Koszt świadczeń	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	**5**	**525**	**15 517**	**5**	**9**
Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania finansowane z zadań własnych	**27**	**2 185**	**51 204**	**26**	**53**

Tabela: Ilość osób korzystających z podstawowych usług opiekuńczych w dzielnicach miasta w okresie 2010 - 2012r.

Dzielnica	Liczba osób		
	2010	2011	2012
Bobrowniki	5	3	4
Centrum	90	96	91
Lasowice	11	10	9
Opatowice	1	1	2
Osada Jana	21	23	21
Pniowiec	1	2	1
Repty	5	4	1
Rybna	0	0	4
Sowice	9	6	4
Stare Tarnowice	16	16	13
Strzybnica	3	8	6

Opracowanie własne

Tabela: Struktura wieku klientów korzystających z podstawowych usług opiekuńczych w okresie 2010 - 2012r

Dekada urodzenia	Liczba osób		
	2010	2011	2012
1910	5	3	1
1920	44	50	37
1930	42	44	47
1940	26	30	27
1950	21	18	22
1960	11	12	12
1970	7	5	1
1980	4	4	5
1990	2	2	3
2000	0	1	1

Opracowanie własne

7.3. Skierowania do domów pomocy społecznej

Domy pomocy społecznej świadczą usługi opiekuńcze, bytowe, wspomagające i edukacyjne, na poziomie obowiązującego standardu, osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku lub choroby. Formy i zakres usług wynikają z indywidualnych potrzeb mieszkańców z uwzględnieniem świadczeń z tytułu powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego.

W 2012 r. zgłoszono **40** wniosków o umieszczenie w domu pomocy społecznej. Przeprowadzono 40postępowań, z czego:

- **21** osób skierowano do DPS na terenie powiatu tarnogórskiego,
- **12** osób skierowano do DPS poza powiatem tarnogórskim,
- w **4** przypadkach umorzono postępowanie z powodu zgonu osoby,
- w **3** przypadkach umorzono postępowanie z powodu rezygnacji osoby zainteresowanej.
- na umieszczenie aktualnie oczekuje **28 osób**

w 2012 roku w Domach Pomocy Społecznej przebywało 75 mieszkańców gminy Tarnowskie Góry. MOPS pokrywał częściowy koszt pobytu w DPS dla 73 osób.

Średnia miesięczna dopłata gminy do jednego mieszkańca wynosi ok. **1809 zł**

Tabela: Wysokość wydatków Gminy na utrzymanie mieszkańców DPS w latach 2004-2012

Lp.	Rok	Koszty
1	2004	8919,00
2	2005	113657,00
3	2006	193657,00
4	2007	350799,00
5	2008	490745,00
6	2009	666989,00
7	2010	898 846,63
8	2011	1107273,40
	2012	1433333,66

W 2012r. średni miesięczny wydatek gminy wyniósł ok. **119 444 zł**

7.4. Ośrodki wsparcia

7.4.1. Dzienny Dom Pomocy dla Osób Starszych i Samotnych

Pensjonariuszami Domu są:

- ✓ osoby w wieku emerytalnym, inwalidzi z orzeczonym stopniem niepełnosprawności, osoby samotne o zmniejszonej sprawności psychofizycznej, mające złe warunki mieszkaniowe lub niekorzystną sytuację rodzinną.

Liczba pensjonariuszy Dziennego Domu Pomocy dla Osób Starszych i Samotnych w 2012r. wynosiła 56 osób

Zakres świadczeń:

- ✓ podstawowe usługi opiekuńcze,
- ✓ wyżywienie składające się z trzech posiłków dla każdej osoby w każdym dniu pobytu,
- ✓ rehabilitacja ruchowa,
- ✓ terapia zajęciowa dostosowana do indywidualnych potrzeb i możliwości pensjonariuszy,
- ✓ rekreacja i organizacja czynnego wypoczynku – wycieczki, spacery,
- ✓ organizacja świąt oraz okazjonalnych uroczystości.

Odpłatność za usługi Dziennego Dom Pomocy dla osób Starszych i Samotnych w roku 2012:

- ✓ **dzienna stawka za wyżywienie - 8 zł.** (odpłatność ustalana była na podstawie kalkulacji kosztu zakupu produktów do przygotowania posiłków)
- ✓ **stawka dzienna za pobyt w Domu – 27,47 zł.**

W okresie sprawozdawczym pensjonariusze Domu min.:

- ✓ brali udział w codziennej gimnastyce i terapii zajęciowej - **40 osób**,
- ✓ korzystali z zabiegów rehabilitacji w domu klienta - **4 osób** (pomocą objęte były osoby po zawale mózgu, wylewach, w śpiączce, SM oraz z dolegliwościami wieku starczego).
- ✓ uczestniczyli w zabawie karnawałowej organizowanej wspólnie z zaprzyjaźnionym DDPS „Tulipan" z Rudy Śląskiej, w której udział wzięło około - **40 osób**
- ✓ uczestniczyli w wieczerzy wigilijnej - około - **56 osób**
- ✓ uczestniczyli w wycieczkach jednodniowych do Złotego Potoku oraz do Brynka - **40 osób**
- ✓ uczestniczyli w przedstawieniu jasełkowym w wykonaniu dzieci z tarnogórskich przedszkoli – **56 osób**,
- ✓ brali udział w zorganizowanym Dniu Seniora - **56 osób**,

7.4.2. Dzienny Dom Pomocy dla Osób Niepełnosprawnych

Pensjonariuszami Domu są osoby z:

- ✓ upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym i znacznym,
- ✓ zaburzeniami psychicznymi,
- ✓ dysfunkcją narządu ruchu

(**najczęściej występujące schorzenia**:. Syndrom Downa, upośledzenie umysłowe oraz upośledzenie umysłowe bez ustalonej etiologii, trwałe dysfunkcje aparatu ruchu (np. dziecięce porażenie mózgowe, miopatie, zaniki nerwowo-mięśniowe, następstwa chorób urazowych i zapalnych ośrodkowego układu nerwowego), zaburzenia koordynacji ruchowej pochodzenia centralnego układu nerwowego, zespół mikro zaburzeń czynności mózgu oraz zaburzenia integracji sensorycznej, zespoły padaczkowe).

Liczba pensjonariuszy Dziennego Domu Pomocy dla Osób Niepełnosprawnych w 2012r. wynosiła 17 osób.

Zakres świadczeń:

- ✓ usługi opiekuńcze w tym specjalistyczne,
- ✓ rehabilitacja prowadzona w oparciu o indywidualne programy wspierająco – rehabilitacyjne, opracowane przez zespół specjalistów,
- ✓ różne formy masażu w zależności od indywidualnych potrzeb,
- ✓ terapia dostosowana do indywidualnych potrzeb i możliwości uczestników zajęć (zajęcia plastyczne, rytmiczno – muzyczne, teatralno – sceniczne, dogoterapię)
- ✓ pomoc psychologiczna,
- ✓ w miarę możliwości organizacja świąt np. Dzień Matki, Bożonarodzeniowe Spotkanie Opłatkowe i inne, uroczystości okolicznościowe, integracja ze społecznością lokalną poprzez udział w imprezach kulturalnych, turystycznych i sportowych,
- ✓ profesjonalna opieka zapewniająca poczucie bezpieczeństwa,
- ✓ wyżywienie składające się z dwudaniowego obiadu oraz podwieczorka dowożonego przez firmę cateringową.
- ✓ dom wyposażony jest w przedmioty i urządzenia niezbędne do prowadzenia rehabilitacji oraz terapii zajęciowej osób niepełnosprawnych.

Odpłatność za usługi Dziennego Dom Pomocy dla Osób Niepełnosprawnych w roku 2012:

- ✓ **dzienna stawka za wyżywienie - 7,57 zł.** (odpłatność ustalana była na podstawie kalkulacji kosztu zakupu produktów do przygotowania posiłków)
- ✓ **dzienna stawka za pobyt w Domu – 71,19 ,47 zł.** (Dzienny pobyt osób niepełnosprawnych w Domu do 4 stycznia 2012 r, był nieodpłatny. Z dniem 5 stycznia 2012 r. weszła w życie Uchwała Rady Miejskiej dotycząca odpłatności za pobyt.)

W okresie sprawozdawczym wszyscy pensjonariusze Domubrali udziałw:

- ✓ zabawie karnawałowej,
- ✓ zabawie walentynkowej,
- ✓ Dniu Matki
- ✓ powitaniu lata – grill
- ✓ spotkaniu integracyjnym w Szkole Podstawowej w Strzybnicy w celu zwiedzania Sali „Poznawania Świata”
- ✓ grillu rozpoczynającym „Sezon Ogórkowy”
- ✓ imprezie sportowej - „Dni Sportu”
- ✓ powitaniu jesieni - „Kociołek”
- ✓ zabawie Andrzejkowej
- ✓ Wigilijce

8. System pomocy osobom zagrożonym bezdomnością

System pomocy bezdomnym i zagrożonym bezdomnością stanowi cel operacyjny nr 3 ***Gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych***. Zadaniem tego systemu jest reintegracja osób bezdomnych ze środowiskiem.

8.1. Dom dla Bezdomnych Mężczyzn

W roku 2012 r. Dom dla Bezdomnych Mężczyzn zapewnił schronienie i kompleksową pomoc **92 mężczyznom.**Znaczna większość bezdomnych korzystała z noclegów okresowo, zostając najczęściej na jedną lub kilka nocy. Formą pomocy skierowaną do tej grupy klientów był ***Pokój niskoprogowej pomocy doraźnej,*** czynny codziennie w godzina od 19.00 do 07.00.

Domdla Bezdomnych Mężczyzn oferuje miejsce zamieszkania dla bezdomnych, którzy deklarują chęć wyjścia z bezdomności i podejmują stałą współprace z pracownikami socjalnymi, poprzez spisanie porozumienia. Takich mieszkańców w Domu w roku 2012 było **30**.

MOPS pokrywa koszty pomocy w formie schronienia za osoby bezdomne przebywające w palcówkach poza Tarnowskimi Górami. W roku 2012 MOPS z tej formy wsparcia skorzystało **7 osób**.

Oferowana pomoc w ramach całodobowej oferty:

- ✓ całodobowy pobyt;
- ✓ wyżywienie w postaci jednego gorącego posiłku,
- ✓ suchy prowiant,
- ✓ zapewnienie niezbędnej odzieży;
- ✓ dostępność do sanitariatów i natrysków;
- ✓ pomoc w załatwieniu miejsca na stacjonarne leczenie odwykowe;
- ✓ kierowanie na terapie odwykowe;
- ✓ prowadzenie grupy wsparcia;
- ✓ pomoc w pozyskaniu zatrudnienia;
- ✓ kierowanie do Domów Pomocy Społecznej,
- ✓ pomoc w uzyskaniu świadczeń emerytalnych, rentowych w odniesieniu do osób uprawnionych (pomoc polega na skompletowaniu świadectw pracy, zaświadczeń lekarskich, innych dokumentów)
- ✓ pomoc w uzyskaniu dowodu osobistego (wypełnienie wniosków, pokrycie kosztów zdjęć)
- ✓ praca socjalnej

W związku z prowadzonymi pracami remontowymi obiektu, od czerwca do września 2012 r. mieszkańcy Domu zostali zakwaterowani w trzech pokojach Zespołu Mieszkań Chronionych. **16 października 2012 r.** nastąpiło oficjalne otwarcie wyremontowanego Domu dla Bezdomnych mężczyzn. Aktualnie Dom dla Bezdomnych Mężczyzn spełnia wszystkie wymogi techniczne i sanitarne. **Patrz załącznik nr 3 – Foto galeria,*„Noclegownia przed i po remoncie”***

Pokój niskoprogowej pomocy doraźnej:

Osoby, które nie podejmują współpracy z pracownikiem socjalnym w rozwiązywaniu swojej trudnej sytuacji życiowej lub wymagają udzielenia pomocy w formie schronienia w trybie interwencyjnym, mogą skorzystać z noclegu w godzinach od 19:00 do 7:00. W przypadku niskich temperatur pomoc uzyskują równie osoby będące w stanie nietrzeźwym, pod warunkiem, że nie zagrażają bezpieczeństwu innych mieszkańców Domu. Do 3 dni ze schronienia mogą skorzystać osoby, dla których gmina Tarnowskie Góry nie jest właściwa do udzielenia pomocy.

8.2. Zespół Mieszkań Chronionych

Zespół Mieszkań Chronionych składa się z **27** lokali mieszkalnych , w ramach których istnieje **91** miejsc mieszkalnych. Na Zespół Mieszkań Chronionych składa się 26 lokali w budynku przy ul. Grzybowej 211, oraz 1 lokal w centrum miasta przy ul. Bema.
Rodzaj i zakres wsparcia świadczonego w mieszkaniach chronionych uzależnione jest od indywidualnych potrzeb i możliwości psychofizycznych osób korzystających ze wsparcia.

Wsparcie świadczone w mieszkaniach chronionych obejmuje:

- ✓ udzielenie schronienia,
- ✓ pracę socjalną oraz zapewnienia opieki klientom wymagającym pomocy innych osób w codziennym funkcjonowaniu,
- ✓ poradnictwo specjalistyczne w szczególności psychologiczne,
- ✓ pomoc w załatwianiu spraw urzędowych i innych ważnych spraw bytowych,
- ✓ izolację ofiar od sprawców przemocy,
- ✓ aktywizację i usamodzielnianie mieszkańców,
- ✓ animację środowiskową

O pomoc mogą ubiegać się:

- ✓ osoby zagrożone bezdomnością z uwagi na trudną sytuację osobistą przy jednoczesnym występowaniu wielu dysfunkcji wskazujących na konieczność kompleksowego wsparcia,
- ✓ kobiety z dziećmi będące ofiarami przemocy w rodzinie,
- ✓ osoby, które z przyczyn obiektywnych nie mogą przebywać w dotychczasowym mieszkaniu bądź pozostanie w dotychczasowym miejscu zamieszkania może prowadzić do utrwalania lub powstawania patologii społecznej.

W roku 2012:

- ✓ ze schronienia w ZMCH skorzystało - **65** osób, w tym **29** dzieci do 18 r.ż.
- ✓ **16** mieszkańców ponosiło odpłatność za pobyt,
- ✓ **15** osób opuściło ZMCh,
- ✓ **17** osób przyjęto do ZMCh,
- ✓ **5** osób brało udział w programie „Kompas”(projekt aktywizujący osoby bezrobotne),
- ✓ **3** osoby/rodziny brały udział w programie „Awans. Aktywna integracja społeczna i zawodowa klientów pomocy społecznej na terenie gminy Tarnowskie Góry” ,
- ✓ **1** osoba brała udział w projekcie „Kolory Miasta”(projekt skierowany do młodzieży w wieku 13-18 lat, mający na celu integrację społeczną),
- ✓ z **5** osobami spisano kontrakty socjalne

- ✓ **2** rodziny były objęte pomocą asystent rodziny

14 marca 2012 roku weszło w życie rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie mieszkań chronionych. Rozporządzenie określa wymagania wobec standardu lokali przeznaczonych na mieszkania chronione**.** Termin dostosowania warunków pobytu w mieszkaniach chronionych upływa z dniem 31 grudnia 2014 roku.

NOWE WYMAGANIA:

Wyposażenie pomieszczeń i pokoi mieszkalnych w mieszkaniu chronionym powinno uwzględniać podstawowe potrzeby i możliwości osób skierowanych, przy czym jedno mieszkanie chronione przeznaczone będzie dla nie mniej niż 3 osób, a minimalna powierzchnia użytkowa dla jednej osoby niemoże być mniejsza niż 12 m.

Mieszkanie chronione, oprócz pomieszczeń mieszkalnych, powinno być wyposażone w kuchnię lub wnękę kuchenną,łazienkę, ustęp wydzielony lub miskę ustępową w łazience oraz przestrzeń komunikacji wewnętrznej.

Wymiary pomieszczeń w mieszkaniu chronionym powinny umożliwiać wykonanie manewru wózkieminwalidzkim w miejscach zmiany kierunku ruchu.

Rozporządzenie przewiduje również zatrudnienie min:

- ✓ psychologa;
- ✓ terapeutę;
- ✓ asystenta osoby niepełnosprawnej;
- ✓ opiekuna

9. System pomocyosobom bezrobotnym

Pomoc rodzinie z problemem bezrobocia stanowi jeden z elementów ***Gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych***. Celem nadrzędnym systemu jest zwiększenie szans na podjecie pracy zawodowej i przeciwdziałanie negatywnym skutkom społecznym wynikającym z bezrobocia w rodzinie. W roku 2012 skorzystały ze wsparcia MOPS **733** rodziny, w których występował problem bezrobocia.

9.1.Praca socjalna

Oferta Ośrodka skierowana jest zarówno do osób bardziej aktywnych, samodzielnych, które wymagają stosunkowo niewielkiego wsparcia, jak i do tych, które nie potrafią wykorzystać własnych zasobów i możliwości przy korzystnych zmianach na rynku pracy. Praca z osobami bezrobotnymi opiera się na indywidualnej pracy socjalnej, w tym w formie poradnictwa specjalistycznego (Job Coach).

Pracownicy socjalni w roku 2012 kierowali bezrobotnych klientów do trzech projektów mających na celu aktywizację zawodową: ***„AWANS. Aktywna integracja społeczna i zawodowa klientów pomocy społecznej na terenie gminy Tarnowskie Góry”,„KOMPAS”*** – realizowanych przez MOPS oraz do projektu ***„Klub Integracji Społecznej – drogowskazem przedsiębiorczości”*** realizowanym przez Stowarzyszenie Centrum Wspierania Inicjatyw Pozarządowych z Tarnowskich Gór. Ogółem skierowano do projektów **120 osób**.

9.2. Projekt w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Projekt „Awans. Aktywna integracja społeczna i zawodowa klientów pomocy społecznej na terenie gminy Tarnowskie Góry” realizowany był w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego - Program Operacyjny Kapitał Ludzki. **W roku 2012 w projekcie uczestniczyło 53 osób bezrobotnych, w tym 23 kobiet i 30 mężczyzn.**

Realizacja zaplanowanych działań miała na celu:

- ✓ zmniejszenie barier psychologicznych, społecznych i zawodowych uczestników projektu,
- ✓ powrót lub zaistnienie na rynku pracy,
- ✓ podniesienie poziomu integracji społecznej i zawodowej klientów korzystających z pomocy społecznej na terenie gminy Tarnowskie Góry.

W ramach projektu „Awans” w roku 2012 zorganizowano:

- ✓ warsztaty umiejętności interpersonalnych,
- ✓ konsultacje z doradcą zawodowym,
- ✓ usługę Job Coacha (asystenta pracy),
- ✓ kursy zawodowe,
- ✓ opiekę nad dziećmi w czasie trwania kursów i szkoleń,
- ✓ wsparcie finansowe dla uczestników projektu w postaci zasiłków celowych i celowych specjalnych.

Realizacja szkoleń zawodowych i warsztatów w 2012 roku

1. Warsztaty umiejętności interpersonalnych:

W zajęciach uczestniczyło **47** osób podzielonych na 4 grupy. Warsztaty odbywały się na terenie miasta Tarnowskie Góry. Warsztaty obejmowały ogółem 64 godziny lekcyjne, po 16 godzin na grupę. W trakcie trwania zajęć podwykonawca zapewnił opiekę nad dziećmi osób biorących udział w projekcie.

2. Indywidualne poradnictwo zawodowe:

Doradcy zawodowi świadczyli usługę dla **47** osób w wymiarze 2 godzin zegarowych dla każdego uczestnika projektu, ogółem zrealizowano 94 godziny doradcze.

3. Usługa Job Coacha (asystenta pracy):

Z usługi osobistego asystenta pracy skorzystało **11** osób, każda z nich miała zapewnione co najmniej 2 godzin pracy indywidualnej.

4. **Kursy zawodowe**:

W roku 2012 w kursach zawodowych wzięło udział **46** osób. Uczestnicy projektu mieli do wyboru następujące szkolenia:

- ✓ Kurs spawacza Mag;
- ✓ Kurs opiekuna osób starszych, chorych i niepełnosprawnych z nauką podstawowych zwrotów j. niemieckiego;
- ✓ Kurs handlowca, połączony z bukieciarstwem i technikami zdobienia dcoupage;
- ✓ Kurs komputerowy,
- ✓ Kurs prawa jazdy zawodowego kat. „C", „C+E"
- ✓ Kurs Technologa robót wykończeniowych

Tabela. Wydatki projektu w roku 2012 i kumulatywnie od 2008 r.

Nazwa zadania w ramach Projektu	**Wydatki na rok 2012**	**Wydatki kumulatywnie 2008-2012**
	Wydatki zatwierdzone przez IP/IPII	**Wydatki zatwierdzone przez IP/IPII kumulatywnie**
Aktywna integracja	169 496,67	943 543,55
Praca socjalna	65 684,27	423 571,14
Zasiłki i pomoc w naturze	52 358,42	247 110,62
Zarządzanie projektem	98 944,46	532,918,00
Koszty pośrednie	14 721,02	71 199,14
Łącznie:	**400 730,06**	**2 218 342,45**

Tabela : Przepływ uczestników projektu w roku 2012 i kumulatywnie od 2008 r.

Okres	Liczba osób, które:																	
	Rozpoczęły udział w projekcie			Powróciły do projektu						Zakończyły udział w projekcie			Przerwały udział w projekcie			Kontynuują udział w projekcie na koniec okresu rozliczeniowego		
				Po zakończonym udziale w projekcie			Po przerwanym udziale w projekcie											
	K	M	Ogółem	K	M	Ogółem	K	M	Ogółem	K	M	Ogółem	K	M	Ogółem	K	M	Ogółem
Rok 2012	**21**	**30**	**51**	**2**	**0**	**2**	**0**	**0**	**0**	**19**	**26**	**45**	**4**	**4**	**8**			
Osiągnięta wartość kumulatywnie 2008-2012	**201**	**94**	**295**	**7**	**1**	**8**	**0**	**0**	**0**	**189**	**88**	**277**	**11**	**7**	**18**	**0**	**0**	**0**

Opracowanie własne

Tabela : Określenie statusu na rynku pracy osób, które rozpoczęły udział w projekcie w roku 2012 i kumulatywnie od 2008 r.

lp	Status osoby na rynku pracy	Rok 2012			Osiągnięta wartość Kumulatywnie 2008-2012r.		
		K	M	Ogółem	K	M	Ogółem
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Bezrobotni	**14**	**25**	**39**	**157**	**71**	**228**
	w tym osoby długotrwale bezrobotne	**10**	**12**	**22**	**91**	**28**	**119**
2	Osoby nieaktywne zawodowo	**7**	**5**	**12**	**44**	**23**	**67**
	w tym osoby uczące lub kształcące się	**0**	**1**	**1**	**5**	**5**	**10**
3	Ogółem	**21**	**30**	**51**	**201**	**94**	**295**
	w tym osoby niepełnosprawne	**8**	**3**	**11**	**17**	**5**	**22**

Opracowanie własne

Tabela : Osoby, które rozpoczęły udział w projekcie, znajdujące się w dwóch grupach wiekowych 15-24 i 55-64 lata w roku 2012 i kumulatywnie od 2008 r.

lp	Wykształcenia	Rok 2012			Osiągnięta wartość kumulatywnie 2008-2012		
		K	M	Ogółem	K	M	Ogółem
1	Osoby młode (15 – 24 lata)	**1**	**9**	**10**	**34**	**39**	**73**
2	Osoby w wieku starszym (55 – 64 lata)	**0**	**3**	**3**	**0**	**9**	**9**
3	w tym pracownicy w wieku starszym (55 – 64 lata)	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Opracowanie własne

Tabela : Osoby, które rozpoczęły udział w projekcie ze względu na wykształcenie w roku 2012 i kumulatywnie od 2008 r.

L.p.	Wykształcenia	Rok 2012			Osiągnięta wartość kumulatywnie 2008-2012 r.		
		K	M	Ogółem	K	M	**Ogółem**
1	podstawowe, gimnazjalne i niższe	**11**	**15**	**26**	**106**	**55**	**161**
2	Ponadgimnazjalne	**8**	**13**	**21**	**90**	**37**	**127**
3	Pomaturalne	**2**	**1**	**3**	**5**	**1**	**6**
4	Wyższe	**0**	**1**	**1**	**0**	**1**	**1**

Opracowanie własne

Tabela : Wskaźniki osiągnięte w projekcie w roku 2012 i kumulatywnie od 2008 r.

lp	Nazwa wskaźnika	Wartość docelowa wskaźnika	Rok 2012			Osiągnięta wartość kumulatywnie 2008-2012 r.			Stopień realizacji wskaźnika
			K	M	Ogółem	K	M	Ogółem	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10=(9/3)*100
1.	Liczba klientów pomocy społecznej, którzy zakończyli udział w projektach aktywnej integracji	**317**	**18**	**22**	**43**	**189**	**88**	**277**	**87,38%**
2.	Liczba klientów instytucji pomocy społecznej objętych kontraktami socjalnymi	**344**	**21**	**22**	**43**	**201**	**94**	**295**	**85,76**
3	Osoby, które ukończyły warsztaty umiejętności społecznych	**231**	**19**	**24**	**43**	**129**	**60**	**189**	**81,82**
4	Osoby, które skorzystały z konsultacji doradcy zawodowego	**196**	**19**	**25**	**44**	**108**	**72**	**180**	**91,84**
5	Osoby podejmujące naukę w szkołach na poziomie średnim	**12**	**1**	**2**	**3**	**4**	**6**	**10**	**83,33**
6	Osoby korzystające ze wsparcia terapeuty uzależnień	**3**	**0**	**0**	**0**	**0**	**3**	**3**	**100,00**
7	Osoby biorące udział w zajęciach Śląskiego Teatru Tańca	**8**	**0**	**0**	**0**	**5**	**3**	**8**	**100,00**
8	Osoby biorące udział w zajęciach grupy samopomocowej, w tym osoby niepełnosprawne	**18**	**2**	**2**	**4**	**11**	**5**	**16**	**88,89**
9	Osoby, które ukończyły kursy/szkolenia zawodowe	**185**	**19**	**27**	**46**	**91**	**60**	**151**	**81,62**
10	Osoby korzystające ze wsparcia asystenta rodziny	**34**	**0**	**0**	**0**	**33**	**5**	**38**	**111,76**
11	Zatrudnienie pracowników socjalnych	**4**	**0**	**0**	**0**	**3**	**1**	**4**	**100,00**
12	Liczba osób niepełnosprawnych, które zmniejszą poczucie alienacji społ. poprzez udział w poradnictwie psychologicznym	**6**	**2**	**2**	**4**	**2**	**2**	**4**	**66,67**
13	Liczba osób niepełnosprawnych, które zmniejszą poczucie alienacji społ. poprzez udział w poradnictwie prawnym	**6**	**2**	**2**	**4**	**2**	**2**	**4**	**66,67**
14	Liczba osób zagrożonych wykl. społ. i zawodowym, które nabędą umiejętności poruszania się po rynku pracy dzięki współpracy z Job Coachem.	**60**	**4**	**7**	**11**	**4**	**7**	**11**	**18,33%**

9.3. Realizacja projektu KOMPAS – Punkt Aktywizacji Społecznej.

W roku 2012 przy Zespole Mieszkań Chronionych realizowany był projekt KOMPAS - Punkt Aktywizacji Społecznej. Projekt powstał w celu uzupełnieniai kontynuacji działań zaplanowanych w ramach projektu Awans. Projekt KOMPAS skierowany był do wszystkich klientów MOPS będących osobami bezrobotnymi lub nieaktywnymi zawodowo posiadającymi ponadto:

- ✓ deficyty kompetencji psychospołecznych
- ✓ niską motywację do podejmowania działań zmierzających do rozwiązania swojej trudnej sytuacji życiowej
- ✓ trudności w poruszaniu się po rynku pracy

Nabór do projektu był ciągły i odbywał się za pośrednictwem pracowników socjalnych.

W ramach projektu organizowane były:

- ✓ grupy wsparcia - ich celem była aktywizacja i wzmocnienie uczestników w dążeniu do pokonywania trudności związanych z poszukiwaniem pracy, (aktywny udział w zajęciach pomagał w odzyskaniu wiary w siebie, wzmacniał poczucie własnej wartości i wolę działania)
- ✓ konsultacje indywidualne
- ✓ Job Coaching
- ✓ wsparcie w poruszaniu się po rynku pracy

W roku 2012 w działaniach zaplanowanych w projekcie KOMPAS uczestniczyło 50 osób. W wyniku podejmowanych działań 10 osób uzyskało zatrudnienie, co stanowi 20 % wszystkich osób biorących udział w projekcie.W okresie od stycznia do grudnia 2012 roku klienci MOPS uczestniczyli łącznie w 250 spotkaniach indywidualnych oraz 110 godzinach pracy grupowej.

Liczba uczestników projektu	50
Liczba osób, które uzyskały zatrudnienie	10

10. System pomocy dziecku i rodzinie

System pomocy dziecku i rodzinie stanowi cel operacyjny nr 6 ***Gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych***. Obejmuje on systemowe podejście do pracy z rodziną i kompleksowe oddziaływanie na nią, wczesną pomoc o charakterze profilaktycznym, ochronnym i aktywizującym do poszukiwania samodzielnych rozwiązań.

10.1. Praca socjalna

Praca socjalna z rodzinami w których występują problemy opiekuńczo – wychowawcze, prowadzona jest przez pracowników socjalnych a ich działania w omawianym obszarze są nakierowane na zabezpieczenie podstawowych potrzeb socjalno – bytowych rodzin i dzieci, oraz przeciwdziałanie umieszczaniu dziecka w rodzinie zastępczej.

W 2012 r. MOPS wspierał **699** rodzin, w których wychowywało się **1433**dzieci. W **474** rodzinach występowały problemy opiekuńczo-wychowawcze. Rodziny te skorzystały ze wsparcia min. w formie: asystenta rodziny, konsultacji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, poradnictwa psychologicznego.

10.2. Asystenci rodziny

W roku 2012 w MOPS w Tarnowskich Górach zatrudniał **3 asystentów rodziny**, którzy realizowali zadania określone wUstawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

- ✓ Asystenci objęli pomocą **28 z 474rodzin**, w których występowały problemy opiekuńczo-wychowawcze, w tym **2** rodziny zobowiązane do współpracy z asystentem na podstawie postanowienia Sądu.
- ✓ Przeciętny okres pracy z rodziną w roku 2012 wynosił **5** miesięcy.
- ✓ W roku sprawozdawczym zakończono pracę z **3** rodzinami.

Zgodnie z ustawą liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć **20**. Asystenci w MOPS pracowali w tym samym czasie przeciętnie z **9** rodzinami.

Do ich zadań należało w szczególności:

- ✓ opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną w której wychowują się dzieci w ścisłej współpracy z członkami rodziny i z pracownikiem socjalnym,
- ✓ opracowanie planu pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej,
- ✓ udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- ✓ udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
- ✓ udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
- ✓ wspieranie aktywności społecznej rodzin;
- ✓ motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- ✓ udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;

- ✓ udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
- ✓ podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin,
- ✓ prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;
- ✓ dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku,
- ✓ monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną; sporządzanie na wniosek sądu opinii o rodzinie i jej członkach;
- ✓ współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny.

10.3. Konsultacje w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Ośrodek pomocy w Tarnowskich Górach od grudnia 2011 roku realizuje Ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Zgodnie art. 9a pkt.9 ww. ustawy zapewnia obsługę organizacyjno-techniczną prac Zespołu Interdyscyplinarnego.

Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.Zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest integrowanie i koordynowanie działań instytucji pomocowych w danej gminie (specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie), w szczególności przez: diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie; podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku; inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie; rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym; inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Zespół Interdyscyplinarny może tworzyć grupy robocze w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach.

W roku 2012:

- ✓ do Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło **116 Niebieskich Kart,**
- ✓ odbyły się **464** spotkania grup roboczych,

10.4. Dożywianie – PROGRAM „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”

Na podstawie Ustawy z dnia 29 grudnia 2005 r. o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”Ośrodek pomocy realizuje Program, którego celem jest wsparcie gmin w wypełnianiu zadań własnych o charakterze obowiązkowym w zakresie dożywiania dzieci oraz osób dorosłych pozbawionych posiłku.
Program przewiduje udzielenie pomocy w następujących formach:

- ✓ **posiłek**, ze szczególnym uwzględnieniem posiłku gorącego,
- ✓ **zasiłek celowy** na zakup posiłku lub zakup żywności (w tym na zakup posiłku dzieciom przebywającym placówkach oświatowych, gdzie rodzice zobowiązani są do pokrywania kosztów żywienia),
- ✓ **świadczenie rzeczowe w postaci produktów żywnościowych.**

Ponadto w ramach programu są realizowane działania dotyczące w szczególności:

- ✓ tworzenia nowych lub doposażenia istniejących punktów przygotowywania lub wydawania posiłków,
- ✓ dowozu posiłków.

Dzieci i młodzież realizujące obowiązek szkolny lub obowiązek nauki, którym przyznano pomoc w formie posiłku, spożywają posiłek w szkole, jeżeli szkoła posiada warunki pozwalające na przygotowywanie lub wydawanie posiłków. W przypadku gdy szkoła nie posiada warunków do przygotowywania lub wydawania posiłków, MOPS może zapewnić dzieciom spożywanie posiłków poza szkołą. Pomoc skierowana jest w szczególności do:

a. dzieci do 7 roku życia,

b. uczniów do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej.

Liczba placówek prowadzących dożywianie w ramach Programu – 37

w tym:

- ✓ szkoły - 19;
- ✓ przedszkola – 15;
- ✓ żłobki –1;
- ✓ inne - 2

Tabela: Wydatki w ramach Programu w 2012 r.

Forma pomocy	**Kwota świadczeń**
Dożywianie w ramach „Programu państwa w zakresie dożywiania”	**1 225 367,00**
w tym: - środki własne	**547 200,00**
- dotacja	**678 167,00**

Tabela: Pomoc w formie posiłku udzielona w ramach Programu w 2012 r.

wyszczególnienie	**ogółem**	**dzieci do 7 roku życia**	**uczniowie do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej**	**pozostałe osoby otrzymujące pomoc na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej**
Liczba osób objętych programem	2 126	398	682	1 136
w tym: osób korzystających z posiłku	925	192	599	182
- codzienne wyżywienie	220	192	16	13
- pełny obiad	720	0	586	138
- jedno danie gorące	35	0	0	35
- mleko, bułka / kanapka	475	0	475	0
w tym: liczba osób, którym dowieziono posiłek	**35**	0	0	35

10.5. Wyjazdy dzieci na wypoczynek letni.

W roku 2012, **49** dzieci z rodzin objętych pomocą MOPS wyjechało na kolonie do Murzasichle. Organizatorem wyjazdu było Biuro Podróży „Pantur" w Katowicach. **Koszt uczestnictwa dzieci został pokryty z środków Pełnomocnika Burmistrza ds. Rozwiązywania Problemów Uzależnień.**

Wśród 49 dzieci, w wieku od 7 do 13 lat, było 28 chłopców i 21 dziewczynek. Dzieci zamieszkały w Pensjonacie „Willa Jędruś" w miejscowości Murzasichle. W trakcie pobytu dzieci pozostawały pod opieką wykwalifikowanej kadry czwórki wychowawców, kierownika kolonii i pielęgniarki.

Z ramienia MOPS w charakterze obserwatora został delegowany pracownik socjalny. Przebywając wraz z dziećmi na koloniach miał za zadanie zebranie jak największej ilości informacji o dzieciach, które pozwoliłyby w przyszłości zdiagnozować ewentualne problemy opiekuńczo-wychowawcze i zaplanować adekwatną pomoc.

11. Pomoc finansowa – świadczenia pieniężne wypłacane na podstawie innych ustaw

11.1. Świadczenia rodzinne

Świadczeniami rodzinnymi są **zasiłek rodzinny** oraz dodatki do zasiłku rodzinnego, **świadczenia opiekuńcze**: zasiłek pielęgnacyjny i świadczenie pielęgnacyjne oraz jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka. Świadczenia te wypłacane są przez MOPS na podstawie Ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych.

W 2012 roku Dział Świadczeń Rodzinnych wypłacał należne świadczenia **3306**rodzinom. Dodatki do zasiłku rodzinnego oraz świadczenia opiekuńcze przedstawia szczegółowo tabela poniżej.

Zasiłki rodzinne
w 2010 roku wypłacono: 35 204 świadczeń, na kwotę 2 989 548 zł
w 2011 roku wypłacono: 31 899 świadczeń, na kwotę 2 695 461 zł
w **2012** roku wypłacono: **28 290** świadczeń, na kwotę **2 445 528 zł**

Liczba wypłaconych świadczeń **zmniejszyła się o 9,27%**

Tabela: Zasiłki rodzinne wraz z dodatkami wypłacane w latach 2010-2012 roku

Rodzaj świadczenia		Liczba świadczeń			Wydatki za 2012
		2010	2011	2012	
Zasiłki rodzinne		35 204	31 899	28290	**2 445 528**
Dodatki do zasiłków rodzinnych		14 591	13 460	12022	**1 732 230**
z tytułu	urodzenia dziecka	217	194	140	140 000
	opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	1 762	1 708	1441	561 980
	samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania	0	0	0	0
	samotnego wychowywania dziecka	2 391	2 246	1875	328 430
	kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego do 5-go roku życia	396	419	424	25 440
	kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego powyżej 5-go roku życia	1 840	1 534	1475	118 000
	rozpoczęcia roku szkolnego	1 985	1 857	1650	165 000
	na pokrycie wydatków związanych z zamieszkaniem w miejscowości, w której znajduje się siedziba szkoły	26	39	12	1 080
	na pokrycie wydatków związanych z dojazdem do miejscowości, w której znajduje się siedziba szkoły	449	326	270	13 500
	wychowania dziecka w rodzinie wielodzietnej	5 525	5 137	4735	378 800
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka		630	593	560	**560 000**
Razem:		50 425	45 952	40872	**4 737 758**

Świadczenia opiekuńcze

Zasiłki pielęgnacyjne

Zasiłek pielęgnacyjny należy się dziecku niepełnosprawnemu oraz osobie powyżej 16 roku życia, która legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, bądź o orzeczeniu o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała przed ukończeniem 21 roku życia. Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje również osobie, która ukończyła 75 lat i nie jest uprawniona do dodatku pielęgnacyjnego.

W roku 2012 zasiłek pielęgnacyjny wynosił 153 zł

w 2010 roku wypłacono: 14 082 świadczeń, na kwotę 2 154 546 zł
w 2011 roku wypłacono: 14 401 świadczeń, na kwotę 2 203 353 zł
w **2012** roku wypłacono: **15 035** świadczeń, na kwotę **2 300 355 zł**

Nastąpił wzrost wypłat o 4,4%

Świadczenia pielęgnacyjne

Świadczenie pielęgnacyjne przysługuje matce lub ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka, osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnioną, innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964r.- Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny, z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności. Świadczenie przyznaje się z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji
Z tytułu wypłaty świadczeń pielęgnacyjnych, MOPS opłaca składkę na ubezpieczenie społeczne oraz zdrowotne.

Tabela: Świadczenia opiekuńcze wypłacane w latach 2010-2012 r.

Świadczenia opiekuńcze	Liczba świadczeń			Wydatki w 2012
	2010	2011	2012	
Zasiłki pielęgnacyjne	14 082	14 401	15 035	**2 300 355**
Świadczenia pielęgnacyjne	1 152	1 515	1 899	**978 294**
Składki na ubezpieczenia społeczne	956	1 268	1 540	**216 197**
Składki na ubezpieczenia zdrowotne	589	773	916	**42 728**

Opracowanie własne

W 2012 roku wydano 4 068 decyzji administracyjnych w sprawie świadczeń rodzinnych.

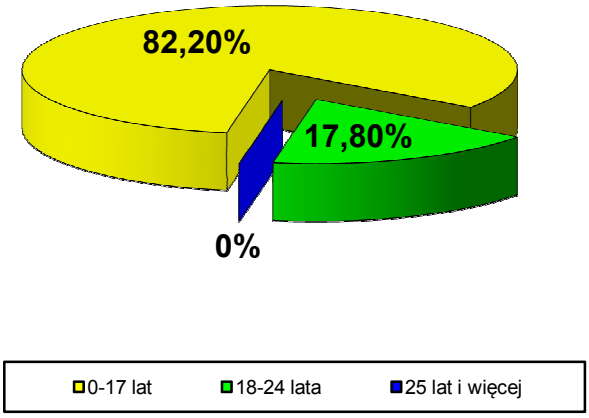
11.2. Fundusz alimentacyjny

Sekcja Funduszu Alimentacyjnego w 2012 roku wypłaciła należne świadczenia**401**rodzinom.

Tabela: Świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego wypłacone w latach 2010-2012r

Świadczenie alimentacyjne	Liczba świadczeń			Wydatki w 2012
	2010	2011	2012	
Wypłacone świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego z tego na osobę uprawnioną w wieku:	5 634	5613	5667	**1872578,00**
0 – 17 lat	4 678	4630	4658	**1538958,00**
18 – 24 lat	956	983	1009	**333620,00**
25 lat i więcej	0	0	-	-

Świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego w 2012r

Wydano **608** decyzji administracyjnych oraz postanowień w sprawie świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz **1152** decyzji administracyjnych oraz postanowień dot. dłużników alimentacyjnych.

Zaskarżonych zostało **13** decyzji do SKO w Katowicach, w tym:

- ✓ 3 decyzje utrzymano w mocy,
- ✓ 8 decyzji uchylono i przekazano do ponownego rozpatrzenia,
- ✓ w 2 decyzjach stwierdzono uchybienia terminu.

11.2.1. Postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych

Sporządzono łącznie **2277**pism w sprawie prowadzonych postępowań wobec dłużników alimentacyjnych oraz w sprawie osób uprawnionych od otrzymywania świadczeń z funduszu.

Z czego:

- ✓ **440**pism informowało dłużników o przyznanych świadczeniach oraz stanie należności,
- ✓ **359** pism stanowiło wezwania dłużników do przeprowadzenia wywiadów alimentacyjnych oraz złożenia oświadczeń majątkowych.

W roku 2012 przeprowadzono**89** wywiadów alimentacyjnych, oraz odebrano **89** oświadczeń majątkowych. Zebrane informacje zostały skierowane do komorników sądowych prowadzących postępowanie egzekucyjne oraz gmin, w których wypłacane są świadczenia.

Skierowano **87** wniosków o podjęcie działań wobec dłużników zamieszkujących na terenie innych gmin /tut. MOPS realizuje wypłatę świadczeń/.

Wystosowano **174**pisma do organów właściwych wierzycieli oraz do komorników sądowych prowadzących postępowania egzekucyjne z informacjami zebranymi w wywiadach alimentacyjnych oraz oświadczeniach majątkowych /w tym z wywiadów z końca 2011r/.

W toku prowadzonych postępowań skierowano **51** wniosków do PUP o aktywizację dłużników alimentacyjnych.
W sprawie dłużników uchylających się od alimentacji skierowano do prokuratury **80**wniosków o ściganie oraz **80** wniosków o zatrzymanie prawa jazdy.

W stosunku do ok.**66**dłużników prowadzone były postępowanie mające na celu ustalenie miejsca pobytu.

W okresie od października 2008 roku do grudnia 2012 r. zarejestrowanych było łącznie **637** dłużników alimentacyjnych.

Wyegzekwowano od dłużników alimentacyjnych łącznie kwotę **279 220,73zł**, która została rozdysponowana na dochody własne gminy właściwej ze względu na miejsce zamieszkania dłużnika alimentacyjnego oraz wierzyciela oraz budżetu państwa.

Dochody własne gminy z tytułu zwróconych przez dłużników alimentacyjnych świadczeń w 2012 roku wyniosły **- 98 945,00 zł.**,

z tego**13 596,00zł** przekazane przez inne gminy.

11.3. Dodatki mieszkaniowe

Zasady i tryb przyznawania dodatków mieszkaniowych regulują:

1. **Ustawa z dnia 21.06.2001r o dodatkach mieszkaniowych** (Dz.U.71,poz.734 z późniejszymi zmianami).
2. **Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28.12.2001r** w sprawie dodatków mieszkaniowych (Dz. U. Nr 156, poz. 1817).
3. **Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 27.12.2001r** w sprawie przeprowadzania wywiadu środowiskowego, wzoru kwestionariusza wywiadu oraz oświadczenia o stanie majątkowym wnioskodawcy i innych członków gospodarstwa domowego, a także wzoru legitymacji pracownika upoważnionego do przeprowadzenia wywiadu. (Dz. U. Nr 156 poz. 1828 z 2001r).
4. **Uchwała Rady Miejskiej Nr XXXIV z 02.12.2004r** w sprawie określania wskaźników procentowych wypłacanych dodatków mieszkaniowych.

W **2012r** z wypłat dodatków mieszkaniowych skorzystało **1328 gospodarstw domowych,** w skład, których wchodziło **3912 osób**.

Z formy pomocy jaką są dodatki mieszkaniowe skorzystało **6,51%** mieszkańców miasta.

Liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających z wypłat dodatków mieszkaniowych przedstawiała się następująco

Liczba osób w gospodarstwie domowym	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Liczba rodzin korzystających z wypłat dodatku mieszkaniowego	354	225	255	256	156	55	18	5	1	2	0	0	0	1

W okresie od 01 stycznia do 31 grudnia 2012r :

złożono **1 982** wnioski o przyznanie dodatku mieszkaniowegow tym:

- ✓ **757** wniosków mieszkań komunalnych
- ✓ **650** wniosków mieszkań spółdzielczych
- ✓ **575** wniosków innych mieszkań

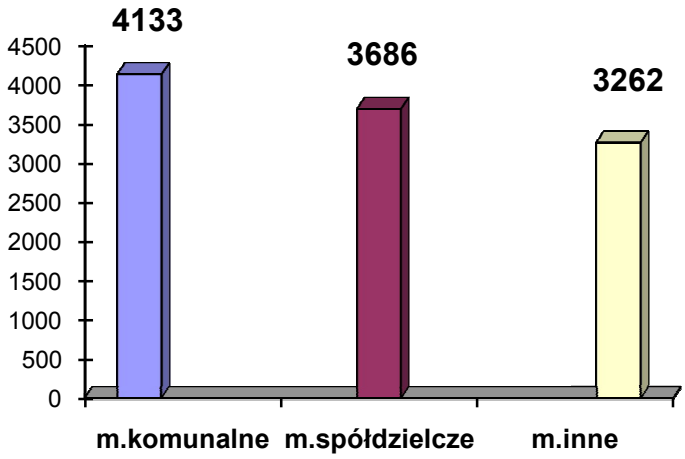
wydano **2 211 decyzji**z tego:

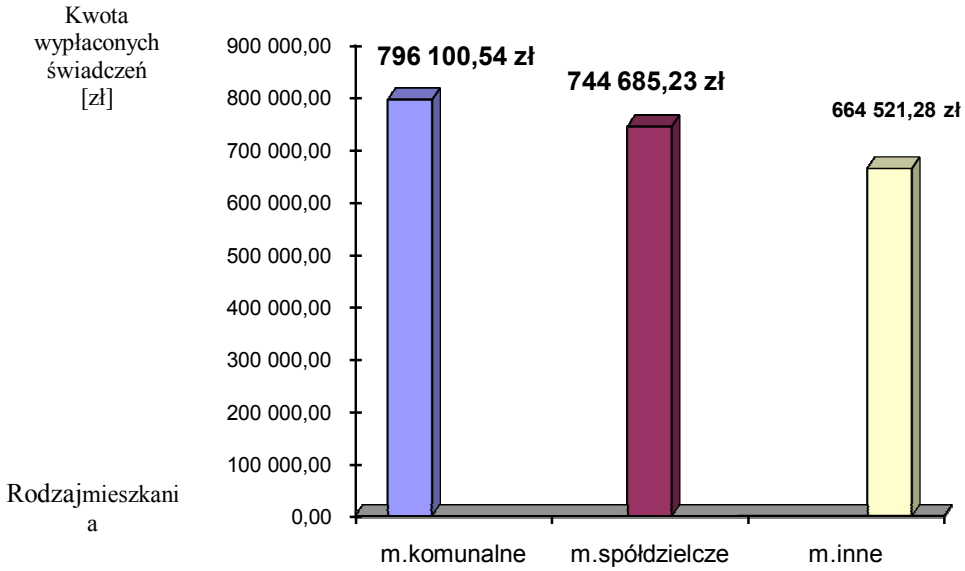
- ✓ **1 907** decyzji przyznających dodatek mieszkaniowych
- ✓ **45** decyzji odmownych
- ✓ **165** decyzji wstrzymujących wypłatę dodatku za względu na zadłużenie wnioskodawców
- ✓ **72** decyzje wznawiające wypłatę świadczeń po uregulowaniu zaległości
- ✓ **22** decyzje uchylające świadczenie ze względu na utratę tytułu prawnego do lokalu

wypłacono **11 081**świadczeń na kwotę **2 205 307, 05zł**
Średnia kwota wypłaconego dodatku mieszkaniowego wynosiła **199, 02zł.**

Tabela: Realizacja wypłat dodatków mieszkaniowych w poszczególnych typach mieszkań w 2012r

Typ mieszkania	**Liczba wypłaconych świadczeń**	**Kwota wypłaconych świadczeń**	**Średnia kwota wypłaconego dodatku**
m. komunalne	4 133	796 100,54 zł	192,62 zł
m. spółdzielcze	3 686	744 685,23 zł	202,03 zł
m. inne (MTBS, prywatne, wspólnoty)	3 262	664 521,28 zł	203,72 zł
Razem:	**11 081**	**2 205 307,05 zł**	

W omawianym okresie wniesiono**1**odwołanie od decyzji w sprawie dodatku mieszkaniowego, sprawę przekazano do ponownego rozpatrzenia

12. Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Tabela: Współpraca z organizacjami pozarządowymi w 2012 roku.

Nazwa organizacji pozarządowej	Zakres współpracy – zarówno finansowy jak i poza finansowy
Stowarzyszenie Pomocy Osobom Chorym Psychicznie	**Nieodpłatne** udostępnianie pomieszczeń na regularne spotkania oraz czynny udział pracowników MOPS w spotkaniach organizacji
Klub „Sami Swoi" działający przy Związku Emerytów i Rencistów	**Nieodpłatne** udostępnianie pomieszczeń na regularne spotkania oraz czynny udział pracowników MOPS w spotkaniach organizacji
Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym, Koło Tarnowskie Góry	**Nieodpłatne** udostępnianie pomieszczeń na regularne spotkania
Centrum Wspierania Inicjatyw Pozarządowych	**Kierowanie** klientów w ramach kontraktów socjalnych do projektu **„Klub Integracji Społecznej"**
„Caritas" Parafii pod wezwanie Matki Sprawiedliwości i Miłości Społecznej w Opatowicach.	**Kierowanie** klientów MOPSdoProgramu Pomocy Żywnościowej PEAD **Realizacja Europejskiego Programu Pomocy Żywnościowej PEAD** MOPS współuczestniczył w realizacji w/w programu poprzez wydawanie kart żywnościowych dla osób korzystających ze świadczeń, posiadających niski dochód uniemożliwiający zaspokojenie najniezbędniejszych potrzeb we własnym zakresie. Ogółem w roku 2012 wydano karty żywnościowe dla **469** rodzin, w których żyły **1423** osoby.

Opracowanie własne

13. Kierunki pracy na rok 2013

Zgodnie z założeniami Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2007-2015, do wdrażanych i kontynuowanych zakresów zadań w obszarze pomocy społecznej należą:

- ✓ Wspieranie aktywności zawodowej i społecznej osób pozostających bez pracy.
- ✓ Wspomaganie funkcjonowania rodzin z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, rodzin wielodzietnych, poprzez rozwój systemu wsparcia rodziny (profilaktyki, usług wielospecjalistycznych na rzecz dzieci i ich rodzin, oparcia społecznego);
- ✓ Kontynuacja i rozwijanie różnorodnych form wsparcia środowiskowego dla osób starszych, osób i grup ryzyka wykluczenia społecznego, rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi;

Biorąc pod uwagę wskazane powyżej kierunki pracy na rok 2013 oraz istniejące potrzeby, podjęte zostaną następujące działania:

- ✓ kontynuowanie działań zmierzających do aktywizacji zawodowej osób długotrwale pozostających bez pracy poprzez realizację projektu „AWANS. Aktywna integracja społeczna i zawodowa klientów pomocy społecznej na terenie gminy Tarnowskie Góry".
- ✓ złożenie wniosku aplikacyjnego celem pozyskania środków na aktywizację społeczną i zawodową bezrobotnych klientów pomocy społecznej na lata 2014-2015.
- ✓ aplikowanie o dofinansowanie projektu mającego na celu wsparcie i aktywizację osób zaburzonych psychicznie w ramach Rządowego Programu „Oparcie Społeczne dla osób z zaburzeniami Psychicznymi".
- ✓ realizacja „Gminnego Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie" poprzez kontynuację działalności Zespołów Interdyscyplinarnych rozwiązujących problemy przemocy domowej, w tym kontynuacja współpracy z przedstawicielami TOTU, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, pedagogami szkolnymi, przedstawicielami prokuratury, policji, ochrony zdrowia.
- ✓ opracowanie i przyjęcie do realizacji ***„Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2013-2015"***
- ✓ kontynuacja pomocy w formie asystenta rodziny. Pomocą zostaną objęte rodziny, w których występują problemy opiekuńczo – wychowawcze. Dzieci w tych rodzinach zagrożone są umieszczeniem w rodzinie zastępczej. Przewiduje się objęcie pomocą około 50 rodzin.
- ✓ dalsze rozwijanie usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkaniaosób starszych i niepełnosprawnych.
- ✓ rozwiązywanie problemów społecznych osób i rodzin bezdomnychi zagrożonych bezdomnością w celu poprawy ich położenia materialnego orazwyrównania ich szans życiowych (poprzez działania o charakterzeprofilaktycznym, osłonowym oraz aktywizacje);
- ✓ realizacja programu rządowego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania"
- ✓ rozwój współpracy z sektorami: samorządowym i pozarządowym – wspieranie metodyczne w zakresie pozyskiwania środków z funduszy europejskich, krajowych, doradztwo, nawiązywanie partnerstw.
- ✓ Wypracowanie koncepcji dalszego funkcjonowania Zespołu Mieszkań Chronionych w związku z wejściem w życie w 2012 r. rozporządzenia

Bilans potrzeb

- ✓ Stworzenie wewnętrznej sieci informatycznej łączącej poszczególne siedziby MOPS (9 lokalizacji)
- ✓ Wdrożenie EZD (systemu elektronicznego zarządzania dokumentacją), umożliwiającego wykonywanie czynności kancelaryjnych, dokumentowanie przebiegu załatwiania spraw oraz gromadzenie i tworzenie dokumentów elektronicznych.